

שפת אמת על התורה

עש"ק פ' כי תבא, תשפ"ב

1. מצות ביכורים ועבודת התפילה

מדרש תנחומא פרשת כי תבוא סימן א

והיה כי תבא אל הארץ (דברים כו א) כו' זש"ה בואו נשתחוה ונכרעה נברכה וגו' (תהלים צה ו), ומה תלמוד לומר נשתחוה ונכרעה, אלא צפה משה שבהמ"ק עתיד ליחרב, וביכורים עתידין לפסק, עמד והתקין להם לישראל שיהו מתפללין שלש פעמים בכל יום, שחביבה תפלה לפני הקדוש ברוך הוא ממאה מעשים טובים כו'.

א. שפת אמת דברים פרשת כי תבוא שנה תרלח

במדרש תנחומא ראה מרע"ה שהביכורים עתידין ליבטל תיקן ג' תפלות בכל יום. כי מצות ביכורים הוא לתת הראשית להבורא ית' ועי"ז נמשך הכל אחר השורש ויש בו ברכה לכן כ' אח"כ ושמתת בכל הטוב כו' כיון שקיים המצוה בהתחלת הענין. ועיקר השמחה היא באדם כשכל מעשיו דבקים בשורשן והעמדת כל דבר על מקומו מביא שמחה. וכמו כן עתה ע"י התפלות בשינוי זמנים מביא התחדשות בהזמן וז"ש היום הזה ה"א מצוץ לעשות שיעוררו בניי ההתחדשות בהעשי. ועי"ז שזוכרין התחלת הכח מהבורא ית' לכן מזכירין יצ"מ בביכורים לזכור מה שהי' בהתחלה ארמי אובד כו'. וכמו כן בכל יום קודם התפלה מזכירין יצ"מ וקיי"ס ועי"ז מעוררין ההתחדשות:

ב. שפת אמת דברים פרשת כי תבוא שנה תרמב

במדרש תנחומא לכו נרננה צפה מרע"ה שביכורים עתידין להיבטל ותיקן שלש תפלות כו'. דכ' והשתחוית לפני ה'.¹ וכנראה שזה הי' כנתינת שכר שע"י הביכורים זכה כ"א להיות מוכן להשתחות לפני ה' כו' כן י"ל לפי פשוטו שע"י הביכורים שמסרו הראשית לה' באו להכנעה האמיתית מה שעתה צריכין ליגע בהרבה יגיעות בשר ג"פ ביום נשתחוה נכרעה נברכה וכולי האי ואולי נזכה להכנעה אמיתית. ובהמ"ק ע"י ביכורים פ"א בשנה נתבטל כל האדם אליו ית' כו'.

ג. שפת אמת דברים פרשת כי תבוא שנה תרנה

וזה רמז ג' הלשונוות נשתחוה ונכרעה נברכה. כי בבוקר השתחואה להיות עכ"פ מודה בטובת הבורא ית' ענין ברכת השחר. ובמנחה כריעה היא הרגשה ביותר להכניע ולהכריע עצמו אליו ית"ש עד שבערב נתבטל לגמרי אל השורש. וזה תי' ערבית השבת הנפש אליו ית"ש וזה נברכה להיות נרכב ונברך אל השורש. וכן הוא בכלל ימי האדם בימי הנעורים להכניע עצמו עכ"פ להודות ולהכיר חסדו ית'. וכשבא בימים מבין ומכריע עצמו להיות רוב מעשיו בעבודת הבורא. וכשבאים לימי זקנה נתבטלין לגמרי אליו ית"ש. וזה זקן שקנה חכמה פי' שעושה עיקר מן החכמה ויודע כי הכל הבל רק לעשות רצונו ית"ש בעולם כו'.

2. שפת אמת דברים פרשת כי תבוא שנה תרנט

בפסוק ולא שכחתי פרש"י ולא שכחתי מלברכך על הפרשת מעשרות. מה שתולה הברכה בזה. כי עיקר קיום המצות לעשותו בשמחה ואהבה. וכפי מה שמשותק האדם כל היום לקיים המצות כך יכול לעשותם באמת. לכן מקדימין ברכה אל המצוה להראות החביבות וזה הכנה אל המצוה. ובזה יש ברכה בהמצוה ונשאר הארת המצוה באדם כל היום. וכמ"ש חז"ל המצות שקיבלו עליהם בשמחה עדיין עושין בשמחה. כן הוא בכל פרט כשעושין המצוה בשמחה נשאר כח המצוה באדם לעולם. וזה לא שכחתי שאין לאדם לשכוח לעולם חביבות המצוה. לא שכחתי קודם מעשה המצוה ולא נשכח ממני אחר עשיות המצוה וזה ענין ברכת המצות:

¹ (כו"י): וענה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי יקוק והנחתו לפני יקוק אלקיך והשפתוית לפני יקוק אלקיך: